

Руслан Федорович Макулькін
(до 80-річчя з дня народження)

Руслан Федорович Макулькін народився 31 грудня 1931 р. у сім'ї військового в місті Полоцьку в Білорусії. В 1949 р. після закінчення середньої школи вступає до Одеського медичного інституту ім. М.І.Пирогова на лікувальний факультет, який успішно закінчує в 1955 р., з відзнакою отримавши диплом лікаря загального профілю. Навчаючись у вузі, Р.Ф. Макулькін займається в студентському науковому гуртку на кафедрі факультетської хірургії під керівництвом завідувача кафедри професора М.П. Соколовського. Вже тоді проявилися неординарні здібності Р.Ф. Макулькіна як хірурга. Але несподіваний поворот долі привів його до аспірантури при кафедрі нормальної фізіології, де його керівником стає видатний вчений, професор П.М. Серков, в майбутньому академік НАН України. По закінченні аспірантури в 1958 р. Р.Ф. Макулькін працює асистентом кафедри нормальної фізіології.

В цей період він опановує низку надзвичайно складних нейрохірургічних методик, досліджує механізми роботи мозку з

використанням електроенцефалографічної методики, зокрема використовує механізми функціонування деаферентованого мозку, динаміку кіркової та кірково-таламічної взаємодії при глибокому аферентному “недовантаженні” мозку за умов його нейрональної ізоляції, а також досліджує компенсаторні механізми порушень функцій мозку після повного видалення однієї півкулі. На базі цих досліджень було обґрунтовано висновки про білатеральне представництво в корі мозку рецепторних та ефекторних функцій і про дубльоване формування дуг різноманітних умовних рефлексів у двох півкулях мозку та фіксації в них життєво важливої інформації.

В 1962 р. Руслан Федорович успішно захищає дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата медичних наук. Ще одним напрямком його діяльності в цей період є вивчення нейрофізіологічних механізмів зворотного розвитку різноманітних рефлексів орієнтування.

18 жовтня 1965 р. Р.Ф. Макулькін був обраний за конкурсом на посаду доцента кафедри нормальної фізіології. В цей період відбувається його становлення як педагога. Його захоплюючі, яскраві лекції вражають своєю закінченою логікою і глибиною. Багато поколінь студентів – нині видатних спеціалістів у різних галузях медицини, згадують цей унікальний феномен “лекцій Макулькіна”.

З 1969 по 1999 рр. Р.Ф. Макулькін – завідувач кафедри патологічної фізіології Одеського медичного інституту ім. М.І. Пирогова. Не можна не відмітити ще одного наставника Руслана Федоровича Макулькіна – директора Інституту патофізіології Російської АМН академіка Г.Н. Крижановського.

Основне наукове зацікавлення Р.Ф. Макулькіна в цей час – дослідження механізмів епілептизації мозку. На основі принципу детермінанти та теорії генераторних, детермінантних і системних механізмів

нейропатологічних синдромів, розроблених академіком Г.Н. Крижановським, Р.Ф. Макулькіним і співробітниками кафедри патологічної фізіології створено нові моделі епілептичного синдрому: 1) модель багатовогнищевої кіркової епілепсії у вигляді єдиного комплексу епілептичної активності, що формується детермінантним вогнищем і 2) модель скроневої (гіпокампальної) епілепсії (фармакологічний кіндлінг). Це дало змогу отримати принципово нові дані стосовно патогенетичної терапії цих синдромів: 1) ліквідація детермінантного вогнища; 2) вплив на епілептичну (патологічну) систему через пригнічення активності її проміжних ланок (залежних вогнищ) за допомогою застосування комплексної патогенетичної терапії і 3) вплив на неї через активацію структур мозку, що становлять антиепілептичну систему (хвостате ядро, задній відділ гіпоталамуса, каудальне ретикулярне ядро мозку, архіпалеоцеребелум, покривне і зубчасте ядра мозочка).

Рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді Міністрів СРСР від 29 травня 1983 р. Макулькіну Руслану Федоровичу присвоєно вчений ступінь доктора медичних наук, а 20 січня 1984 р. – звання професора кафедри патологічної фізіології.

Наукові праці та винаходи професора Р.Ф. Макулькіна відмічені державними нагородами. Його теоретичні й експериментальні дослідження дали змогу розробити та втілити в клініку нервових захворювань, нейрохірургії і психіатрії оригінальні методи діагностики і комплексної терапії судомного синдрому.

Р.Ф. Макулькін представляв вітчизняну науку на Міжнародному конгресі патофізіологів (м. Варна, Болгарія – 1978 рік), XX

Міжнародному конгресі з проблем епілепсії (Осло, 1993), на міжнародних симпозіумах (м. Тбілісі – 1982, Ленінград – 1984, Тбілісі – 1986). Наказом Президії Верховної Ради нашої держави від 16 червня 1989 року йому присуджено почесне звання заслуженого діяча науки і техніки України.

Під керівництвом професора Р.Ф. Макулькіна підготовлено 24 кандидатські та 4 докторські дисертації. Серед його учнів – завідувач кафедри нормальної фізіології ОДМУ, заслужений діяч науки і техніки України, професор О.А. Шандра, завідувач кафедри біофізики, інформатики і медичної апаратури ОДМУ, професор Л.С. Годлевський, завідувач лабораторії імунології і патоморфології тканин, д.м.н. Т.В. Дегтяренко та ін.

Руслан Федорович опублікував 350 наукових праць, з них 5 книг, серед яких монографія «Біогенні стимулятори і імунореактивність», 1997 р., має 15 авторських свідоцтв на винаходи. Він входить до складу редакційних рад «Фізіологічного журналу» НАН України, журналу «Патологическая физиология и экспериментальная терапия» Российской АМН, Одеського медичного журналу. Є членом спеціалізованих Рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій Одеського державного медичного університету, а також Інституту очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П.Філатова АМН України. За останні 10 років з його участю було надруковано більше ніж 40 наукових статей, головним чином з дисципліни «Історія медицини».

Від щирого серця вітаємо ювіляра. Бажаємо йому міцного здоров'я, втілення нових творчих задумів, бути для своїх учнів і колег прикладом яскравої унікальної особистості.